

Omvärldsbevakning Nr. 5
Asylsökande och nyanlända
barn och unga
Förändringar m.m.
inom utbildningsområdet m.a.a.
flyktingsituationen

Sammanställt av
Ann-Sofie Gillner

Innehåll

Ensamkommande barn och unga	4
Uppdrag till Länsstyrelsen kring ensamkommande barn som försvinner.....	4
Projekt Access – med fokus på situationen och behoven för ensamkommande barn som bor i EBO (eget boende)	4
Information om Afghanistan och ensamkommande barn, Migrationsverket	4
Information kring ensamkommande barn, SKL.....	4
Ändringar i fråga om sysselsättning för asylsökande och kommunplacering av ensamkommande barn, Ds 2016:21	4
Promemoria 2016-06-21: Ett nytt ersättningssystem för mottagandet av ensamkommande barn och unga	5
Handbok om ensamkommande barn och unga, Socialstyrelsen	5
Stödboende för barn och unga, Socialstyrelsen.....	5
Lagstiftning, förordningar mm	6
Uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå	6
Gymnasieutredningens betänkande (SOU 2016:77) om att höja åldersgränsen när det gäller rätt att påbörja gymnasieutbildning.....	6
Statsbidrag för regionalt yrkesvux.....	6
Sverige genomför det omarbetade asylprocedurdirektivet (SfU6).....	6
Förslag om utökade möjligheter för migrationsdomstolar att överlämna mål, prop. 2016/17:27	7
Nyanlända barn och vuxna	7
Antalet elever inom språkintröduktion har ökat.....	7
Avtal mellan Sverige och Afghanistan om återtagande	7
Försämrat säkerhetsläge i Afghanistan	7
Riksdagsbeslut om pengar till migration (SfU4), nyanlända invandrares etablering (AU1) respektive till kommuner med anledning av flyktingsituationen (FiU3).....	8
Investera i utbildning för att hantera demografiska och kunskapsmässiga utmaningar	8
Begränsningar i föräldrapenningen för föräldrar som kommer till Sverige med barn	9
Rädda barnens stömlinje för nyanlända barn	9
Snabbspår för lärare och förskollärare.....	9
Tidiga insatser för asylsökande, Länsstyrelsen.....	9
Förslag om att asylsökande ska få samordningsnummer	10
Granskning av Migrationsverkets arbete med att ordna boende åt asylsökande, RIR 2016:10.....	10

Uppdrag till Statskontoret att utvärdera genomförandet och effekter av åtgärderna i strategin för unga som varken arbetar eller studerar.....	10
Beredskapsjobb inom statliga myndigheter.....	10
EUs kompetensagenda.....	10
Uppdrag att effektivisera handläggningen av asylmål.....	11
Förlängda ID-kontroller och gränskontroller.....	11
Åtgärder i syfte att underlätta kommunernas mottagande av nyanlända enligt bosättningslagen....	11
Medicinska åldersbedömningar, Rättsmedicinalverket.....	11
Unga möter unga, MUCF.....	12
Nordiska ministerrådet angående integration.....	12
Statistik 2015 samt januari-november 2016.....	12
Ensamkommande barn.....	12
Asylsökande barn och vuxna.....	12
Rapporter och material.....	12
PISA 2015 angående skillnader i resultat utifrån migrationsbakgrund.....	12
TIMSS 2015 angående elever med olika migrationsbakgrund.....	13
Aktuella kvalitetsgranskningar från Skolinspektionen.....	14
Socioekonomisk resursfördelning inom förskolan.....	14
Utbildning på språkin introduktion i gymnasieskolan.....	14
Information och rapporter från SKL.....	14
Öppna Jämförelser Grundskola – Tema Skolutveckling.....	14
Forskning.....	14
Avhandling angående tvåspråkighet och dyslexi.....	14
Avhandling angående vägledande samtal för nyanlända elever.....	14
Kunskapsöversikt angående migration.....	14

I detta dokument samlas aktuell information inom området asylsökande och nyanlända med fokus på framförallt barn och unga samt avseende förändringar på utbildningsområdet. Dokumentet uppdateras kontinuerligt. Tidigare har omvärldsbevakningar sammanställts per den 30 mars, 16 juni, 26 augusti och 26 oktober 2016.

Ensamkommande barn och unga

Uppdrag till Länsstyrelsen kring ensamkommande barn som försvinner

Länsstyrelserna fick i januari 2016 ett uppdrag från regeringen att göra en nationell kartläggning och att föreslå åtgärder kring ensamkommande barn som försvinner. Kartläggningen publicerades i november 2016 och redogör för den, ofta begränsade kunskap som finns kring barn som avviker. Den redogör dels för barn som avviker under ankomstskeppet, dels för barn som avviker efter kommunanvisning.¹ Den nationella kartläggningen är ett steg på väg för att skapa en helhetsbild av varför barn försvinner och vilka åtgärder som behöver vidtas för att förhindra detta. Länsstyrelserna och andra aktörer kommer att jobba vidare med spridning och implementering av arbetet under 2017, som en del av det nationella uppdraget².

Projekt Access – med fokus på situationen och behoven för ensamkommande barn som bor i EBO (eget boende)

När ensamkommande barn kommer till Sverige placeras de ofta på ett så kallat HVB-hem (hem för vård eller boende) eller i ett familjehem. Familjehemmet kan innebära att familjen som barnet placeras hos är släktingar eller vänner (så kallat eget boende), i andra fall är det en för barnet främmande familj. Barnen som placeras hos släktingar glöms ofta bort vad gäller åtgärder. Samhället vet till stor del inte hur de här barnen mår och vilka behov de har. Därför riskerar de att ställas utanför insatserna som samhället erbjuder. Rädda Barnen har startat projektet Access tillsammans med Malmö stad där de tagit reda på mer om situationen och behoven för de barn som bor i EBO. Projektet syftar till att skapa bättre möjligheter för att ensamkommande barn som bor hos sina släktingar ska kunna delta i samhället och få det stöd de har rätt till.³

Information om Afghanistan och ensamkommande barn, Migrationsverket

Migrationsverket har på sin hemsida sammanställt aktuell information om Afghanistan, asylprocessen och ensamkommande barn.⁴

Information kring ensamkommande barn, SKL

SKL har samlat information kring ensamkommande barn på sin hemsida. Här finns bland annat länkar till aktuella frågor på området, kurser och konferenser och publikationer.⁵

Ändringar i fråga om sysselsättning för asylsökande och kommunplacering av ensamkommande barn, Ds 2016:21

Status i dagsläget är att det inte utarbetats någon proposition i frågan vilket innebär att det därmed ännu inte fattats något beslut.⁶

¹ <http://www.lansstyrelsen.se/Stockholm/Sv/publikationer/2016/Pages/pa-flykt-och-forsvunnen-en-nationell-kartlaggning-av-ensamkommande-barn-som-avviker.aspx>

² <http://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2016/02/uppdrag-om-ensamkommande-barn-som-forsvinner>

³ <https://www.raddabarnen.se/vad-vi-gor/barn-pa-flykt/ankomsten-till-nytt-land/ensamkommande-barn/>

⁴ <http://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Pressrum/Fokusomraden/Afghanistan-och-ensamkommande-barn.html>

⁵ <https://skl.se/integrationsocialomsorg/socialomsorg/barnochunga/placeradebarnochunga/ensamkommandebarnochunga.3424.html>

I promemorian framhålls att kommuner i första hand bör bygga upp verksamhet för mottagandet av ensamkommande barn i den egna kommunen. Utgångspunkten bör vara att den anvisade kommunen placerar barnet i ett boende i den egna kommunen och härigenom också har det sammanhållna ansvaret för barnet. Förslaget innebär bland annat att en kommun som har anvisats att ta emot ett ensamkommande barn endast får placera barnet i ett boende i en annan kommun om kommunerna ingått en särskild överenskommelse om placering.

Promemorian har varit ute på remiss och sista dag för inlämnande av remissvar var den 12 augusti. Lagändringarna berör lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) och föreslås träda i kraft den 1 januari 2017. Enligt förslaget ska äldre föreskrifter fortfarande gälla för placeringar av ensamkommande barn som skett före ikraftträdandet i en annan kommun än den kommun som har anvisats av Migrationsverket.⁷

Promemoria 2016-06-21: Ett nytt ersättningssystem för mottagandet av ensamkommande barn och unga

Datum för ikraftträdande av det nya ersättningssystemet är den 1 juli 2017. Det nuvarande regelverket gäller fram till dess att det nya regelverket träder i kraft. Beredningen av aktuella förordningsändringar pågår. Målsättningen är att regeringsbeslut ska fattas så snart som möjligt efter att riksdagen har beslutat om budget för 2017.

I promemorian lyfts att dagens ersättningssystem har lett till ett svåröverskådligt och administrativt betungande regelverk. Det stora antalet ensamkommande barn och unga innebär att behovet av att förenkla regelverket, dämpa kostnadsutvecklingen och minska den administrativa bördan är stort. Därför föreslås att ersättningen för mottagande av ensamkommande barn i större utsträckning ska utgöras av schabloner som inte är kopplade till överenskommelser med Migrationsverket eller till placeringsform. Ersättningarna bör även kunna betalas ut automatiskt, utan ansökningsförfarande, i så stor utsträckning som möjligt.⁸

Handbok om ensamkommande barn och unga, Socialstyrelsen

Handboken riktar sig till socialsekreterare och beslutsfattare inom socialtjänsten, som har ansvar för handläggning av ärenden som rör ensamkommande asylsökande barn. Den ska underlätta tillämpningen av gällande regler inom området och bidra till likvärdighet och rättssäkerhet.⁹

Stödboende för barn och unga, Socialstyrelsen

Socialstyrelsen har delrapporterat ett regeringsuppdrag att följa upp och utvärdera den nya placeringsformen stödboende för barn och unga i åldern 16–20 år. Det huvudsakliga syftet med stödboende är att, under trygga former, träna och förbereda barnet eller den unge för ett självständigt boende och vuxenliv. En tänkbar målgrupp för stödboende som boendeform är ensamkommande barn.¹⁰

⁶ <http://play.skl.se/video/webbsandning-om-den-sociala-barn-och-ungdomsvarden-17-november-2016-17-nov-14-26?html5=0>

⁷ <http://www.regeringen.se/remisser/2016/06/remiss-ds-201621-andringar-i-fraga-om-sysselsattning-for-asylsökande-och-kommunplacering-av-ensamkommande-barn/>

⁸ <http://www.regeringen.se/artiklar/2016/10/uppdaterad-information-om-nytt-ersattningssystem-for-mottagandet-av-ensamkommande-barn-och-unga/>

⁹ <http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2016/2016-11-8>

¹⁰ <http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2016/2016-11-13>

Lagstiftning, förordningar mm

Uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå

Förslagen i utkastet till lagrådsremiss *Uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå*¹¹ innebär att unga nyanlända som studerar på gymnasial nivå ska kunna få längre uppehållstillstånd än vad de annars hade fått. Förslagen innebär bland annat följande.

- Den som påbörjat utbildning på gymnasial nivå och som ska beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att beviljas uppehållstillstånd i Sverige (den tillfälliga lagen) eller på grund av verkställighetshinder för att det saknas ett ordnat mottagande i hemlandet enligt utlänningslagen (2005:716) ska kunna få ett uppehållstillstånd med en längre giltighetstid
- När grunden för tillståndet har upphört ska utlännen kunna få ett uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå för att ha möjlighet att fortsätta sina studier
- Den som har fått, eller annars skulle få, ett beslut om av- eller utvisning med uppskjuten verkställighet för att det saknas ett ordnat mottagande i hemlandet ska kunna få ett uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå
- Det ska vara möjligt för den som har fått ett längre eller ett beviljat uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå att beviljas ett permanent uppehållstillstånd på grund av försörjning även under en tid efter det att den tillfälliga lagen har upphört att gälla.

Lagrådsremissen har skickats ut på remiss med sista svarsdag den 9 januari 2017.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2017.

Gymnasieutredningens betänkande (SOU 2016:77) om att höja åldersgränsen när det gäller rätt att påbörja gymnasieutbildning

Gymnasieutredningen behandlar i sitt betänkande frågor som på olika sätt är kopplade till åldersgränser för nyanlända elevers rätt till gymnasieutbildning. Bland annat berörs frågan om att höja åldersgränsen för nyanlända elever när det gäller rätten att påbörja en utbildning i gymnasieskolan och frågan om behörighet för nyanlända elever på nationella program.¹² Utredningen avråder dock från att höja åldersgränsen för att få påbörja en gymnasieutbildning.¹³

Statsbidrag för regionalt yrkesvux

Den 1 januari 2017 träder förordning (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning i kraft. Syftet är att den regionala modellen i högre grad bland annat ska möta arbetsmarknadens behov av kompetens och nyanländas behov av yrkesutbildning på gymnasial nivå. De två stora och mest påverkande förändringarna i den nya förordningen är att regional samverkan och kommunal medfinansiering är krav för att få tillgång till statsbidrag.¹⁴

Sverige genomför det omarbetade asylprocedurdirektivet (SfU6)

Nu har förslaget gällande asylprocedurdirektivet beslutats av riksdagen. Syftet med direktivet är att se till att alla medlemsstater i EU behandlar asylansökningar på liknande sätt. Direktivet ska se till att beslut om skydd fattas snabbare, är mer rättvisa och håller högre kvalitet. Riksdagens beslut omfattar

¹¹ <http://www.regeringen.se/rattsdokument/departementsserien-och-promemorior/2016/11/uppehallstillstand-for-studier-pa-gymnasial-niva-utkast-till-lagradsremiss/>

¹² <http://www.regeringen.se/4aa978/contentassets/9caa7eb8000e4354b06473e31d2ddbeb/en-gymnasieutbildning-for-alla-atgarder-for-att-alla-unga-ska-paborja-och-fullfolja-en-gymnasieutbildning-volym-1-hela-dokumentet-sou-201677.pdf> s. 130, 265 ff, 277 ff, 705 f mm

¹³ s. 281 ff och 707 ff i ovan angivna länk till utredningen.

¹⁴ <http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2016/10/regioner-ska-samarbeta-kring-yrkesvux/>

de revideringar av utlänningslagen som behöver göras för att Sverige fullt ut ska leva upp till kraven i direktivet.

Asylprocedurdirektivet angående ensamkommande barn

När det gäller ensamkommande barn ska ett beslut om omedelbar avvisning inte få genomföras förrän tidigast en vecka efter det att barnet fick ta del av beslutet. Ensamkommande barn ska alltid ha rätt till ett offentligt biträde i asylärenden. Ensamkommande barn ska också omedelbart efter att ha blivit tilldelad en god man informeras om vem det är. Den informationen ska även lämnas till barnets boende och till barnets offentliga biträde om barnet har ett sådant.

Lagändringarna börjar gälla den 1 januari 2017.¹⁵

Förslag om utökade möjligheter för migrationsdomstolar att överlämna mål, prop. 2016/17:27

Förslagen syftar till att förbättra migrationsdomstolarnas förutsättningar att hålla handläggningstiderna på en rimlig nivå i migrationsmål och övriga mål, även när antalet mål ökar kraftigt. Bland annat lyfts det i propositionen fram att det i många migrationsmål finns ett särskilt starkt behov av att få ett snabbt avgörande, inte minst för ensamkommande barn.¹⁶

Nyanlända barn och vuxna

Antalet elever inom språkintröduktion har ökat

Enligt Skolverkets statistik har antalet elever som går språkintröduktion ökat med 77 % sedan förra läsåret. Språkintröduktion är nu det fjärde största programmet i gymnasieskolan.¹⁷

Avtal mellan Sverige och Afghanistan om återtagande¹⁸

Den 5 oktober 2016 ingick Sverige och Afghanistan ett samförståndsavtal om återtagande av personer som har fått avslag på sina ansökningar om uppehållstillstånd. Avtalet omfattar även ensamkommande barn. För dessa barn måste det dock finnas ett ordnat mottagande i Afghanistan.¹⁹ Det afghanska parlamentet har dock sagt nej till avtalet med Sverige. Sveriges justitie- och migrationsminister har tagit upp detta med Afghanistans vice utrikesminister som uppger att Afghanistan kommer att stå fast vid de åtaganden de har.²⁰

Avtalet reglerar den ordning som ska gälla när personer återvänder till Afghanistan, exempelvis att återvändande i första hand ska genomföras självmant och att parterna ska se till att nödvändiga resehandlingar utfärdas inför hemresa. Avtalet bestämmer inte vem som får asyl eller inte utan det är relevanta myndigheter som gör en enskild prövning av ansökningar om asyl.

Försämrat säkerhetsläge i Afghanistan

Migrationsverket bedömer att säkerhetsläget i Afghanistan har försämrats. Utvecklingen skiljer sig dock både mellan och inom landets provinser. I ett nytt rättsligt ställningstagande från den 8

¹⁵ http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/genomforande-av-det-omarbetade_H401SfU6

¹⁶ <http://www.regeringen.se/4a9b00/contentassets/25e2c92218724df5a943421e79918711/utokade-mojligheter-for-migrationsdomstolar-att-overlamna-mal-prop.-20161727>

¹⁷ <http://www.skolverket.se/om-skolverket/press/pressmeddelanden/2016/stor-elevokning-pa-gymnasieprogram-for-nyanlanda-1.254956>

¹⁸ <http://www.regeringen.se/artiklar/2016/10/avtal-mellan-sverige-och-afghanistan-om-atertagande/>

¹⁹ <http://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-2016/2016-10-14-Noggranna-forberedelser-nar-ensamkommande-barn-vill-resa-hem.html>

²⁰ <http://www.gp.se/nyheter/sverige/afghanistan-lovar-f%C3%B6lja-asylavtal-1.4021770>

december redogör Migrationsverket för den aktuella situationen och vilken betydelse den har för de rättsliga bedömningarna. Migrationsverket följer utvecklingen i Afghanistan och anpassar löpande sina bedömningar efter den aktuella situationen i landet. Ett rättsligt ställningstagande tas fram för att sammanfatta en längre tids utveckling, eller en plötslig större förändring, och hur den påverkar den rättsliga bedömningen av asylsökningar. Ett rättsligt ställningstagande är en ny omständighet att beakta i asylprövningar.²¹

Riksdagsbeslut om pengar till migration (SfU4), nyanlända invandrades etablering (AU1) respektive till kommuner med anledning av flyktingsituationen (FiU3)

Den 7 december sa riksdagen ja till regeringens förslag om hur pengar inom utgiftsområdet migration ska fördelas för 2017. Sammanlagt går cirka 33 miljarder till det här området. Merparten av pengarna, drygt 23,7 miljarder kronor, går till ersättningar och boendekostnader för asylsökande.

Migrationsverket får 5,9 miljarder kronor och drygt 1 miljard går till domstolsprövning i utlänningsmål. Riksdagen sa nej till motioner som handlar om bland annat obligatoriska hälsoundersökningar, undervisning i svenska och samhällsorientering under asyltiden. Skälet är att det redan pågår arbete i de frågor som motionerna tar upp. Riksdagen sa även nej till motioner som rör uttagning av så kallade kvotflyktingar.²²

Den 14 december sa riksdagen ja till regeringens förslag om fördelning av pengar i statsbudgeten för 2017 inom utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering. Sammanlagt går 32,6 miljarder kronor till detta område. Mest pengar går till kommunersättningar vid flyktingmottagande (21,6 miljarder), etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare (6,4 miljarder) och ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare (3,6 miljarder). Beslutet innebär även bland annat utökade medel till arbetet mot mäns våld mot kvinnor och att pengar avsätts för samordning av verksamheter som syftar till att minska segregationen i samhället.²³

Den 15 december sa riksdagen ja till regeringens förslag om fördelning av pengar till utgiftsområdet allmänna bidrag för kommunerna för 2017. Det innebär att det sammanlagt går cirka 105,6 miljarder kronor till det här området. Av detta går cirka 7 miljarder kronor till stöd med anledning av flyktingsituationen. Anslaget ska få användas för statsbidrag till kommuner och landsting. Stödet fördelas med 80 % till kommunerna och 20 % till landstingen. Vid fördelningen av medel mellan kommunerna ska antalet asylsökande och nyanlända i en kommun samt fördelningen mellan barn och vuxna i relation till kommunens befolkningstal beaktas.²⁴

Investera i utbildning för att hantera demografiska och kunskapsmässiga utmaningar

Europeiska kommissionen konstaterar följande i den senaste utbildningsöversikten. Enligt Skolverkets beräkningar kommer antalet elever att öka med 17 % under de kommande fem åren. Detta beror främst på de senaste årens stora antal nyanlända elever men också på en ökning av antalet svenskfödda barn. Inom fem år kommer en av fyra elever i gymnasieskolan att vara utlandsfödd jämfört med en av sju 2014. Den demografiska utvecklingen kommer sannolikt att sätta press på kommunernas och skolsystemets resurser.²⁵

²¹ <http://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-2016/2016-12-08-Forsamratsakerhetslage-i-Afghanistan.html>

²² http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/utgiftsomrade-8-migration_H401SfU4

²³ http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/utgiftsomrade-13-jamstalldhet-och-nyanlanda_H401AU1

²⁴ <https://data.riksdagen.se/fil/16077351-6883-49DC-8543-AA2D873F3B2C>

²⁵ https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/monitor2016-se_se.pdf

Begränsningar i föräldrapenningen för föräldrar som kommer till Sverige med barn

En utredning föreslår en begränsning av rätten till föräldrapenning för föräldrar som kommer till Sverige med barn. Bakgrunden till begränsningen är att föräldrar som kommer till Sverige med barn i dag blir överkompenserade inom ramen för föräldrapenningen. Detta gäller särskilt föräldrar som kommer till Sverige med något äldre barn. Den personkrets som kommer att omfattas av begränsningsregeln är föräldrar och barn som kommer från utlandet och som inte tidigare har bott i Sverige samt föräldrar och barn som flyttar tillbaka till Sverige efter bosättning utomlands.

Utredningen har skickats ut på remiss med sista svarsdag den 2 januari 2017. Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2017.²⁶

Rädda barnens stödlinje för nyanlända barn

Barn och unga som nyligen kommit till Sverige kan ringa och få stöd och råd i olika frågor genom Rädda barnens stödlinje. De personer som besvarar samtalen talar engelska, pashtou, dari och arabiska och har själva erfarenhet av att komma nya till Sverige. Stödlinjen har funnits i ett år och nu har Rädda barnen kartlagt vad samtalen handlar om.²⁷

Snabbspår för lärare och förskollärare

Den 21 november startade snabbspåret för förskollärare och lärare vid Göteborgs Universitet. Då samlades ca 30 nyanlända förskollärare och lärare för en introduktion. Utbildningen som omfattar 26 veckor varvas med praktik på en förskola eller skola och parallellt med praktiken pågår studier i yrkessvenska. Utbildningen genomförs delvis på arabiska på flera lärosäten då en stor andel av de nyanlända som har en lärarutbildning eller förskolläraryt utbildning är arabisktalande. Snabbspåret genomförs i samarbete mellan Lärarförbundet, Lärarnas riksförbund, SKL, Almega tjänsteförretagen och Arbetsförmedlingen och i samverkan med sex lärosäten runt om i Sverige. Yrken som omfattas är universitets- och högskolelektorer, övriga universitets- och högskolelärares, lärare i yrkesämnen, gymnasie- och grundskollärare, förskollärare, speciallärare och specialpedagoger.^{28 29 30}

Tidiga insatser för asylsökande, Länsstyrelsen

Från och med den 1 januari 2017 får Länsstyrelsen samordningsuppdraget kring tidiga insatser för asylsökande personer. Sammanfattningsvis omfattar uppdraget följande³¹:

- **Samordna och koordinera insatser.** Länsstyrelserna ska verka för en god geografisk spridning av insatser som når en så stor andel av målgruppen som möjligt.
- **Stödja utförare** i arbetet med tidiga insatser. Stödet kan t ex handla om hjälp med samordning eller medel för insatser.
- **Besluta och betala ut medel** till utförare av tidiga insatser. Mer information om medel för insatserna kommer under hösten.
- **Följa upp** att tidiga insatser erbjuds och når målgruppen och att de resurser som avsätts för olika typer av insatser för asylsökande används ändamålsenligt.

²⁶ http://www.regeringen.se/4aabda/contentassets/f40edaa4a3424459bfcc6b66c8916fe1/begransningar-i-foraldrapenningen-for-foraldrar-som-kommer-till-sverige-med-barn-sou-2016_73.pdf

²⁷ <https://www.raddabarnen.se/press/nyheter/2016/ett-ar-med-stodlinjen/>

²⁸ <http://iis.gu.se/aktuellt/snabbspar-for-nyanlanda-larare-och-forskollarare.cid1413545>

²⁹ <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=104&artikel=6568042>

³⁰ <https://www.arbetsformedlingen.se/download/18.7d475db1579f6c26d95b9ea/1476701820026/rapport-snabbsparen-201610.pdf>

³¹ <http://extra.lansstyrelsen.se/integration/Sv/tidiga-insatser-asylsokande/Sidor/default.aspx>

Förslag om att asylsökande ska få samordningsnummer

Skatteverket har på uppdrag av regeringen, i samråd med Migrationsverket, Socialstyrelsen, Statistiska centralbyrån och Skolverket, utrett förutsättningarna för att låta samtliga asylsökande i Sverige få samordningsnummer. Samordningsnumret är en identitetsbeteckning på en person som inte är, och aldrig tidigare har varit, folkbokförd i Sverige. I likhet med personnumret är samordningsnumret unikt och alltid kopplat till samma person. Att ge alla asylsökande varsitt samordningsnummer bedöms underlätta kontakten mellan myndigheter när det gäller till exempel placering i kommuner och vid vård och utbildning.³²

De nya reglerna föreslås träda i kraft 1 juli 2017.

Granskning av Migrationsverkets arbete med att ordna boende åt asylsökande, RIR 2016:10

Riksrevisionen har granskat Migrationsverkets uppdrag att ordna asylboenden. Syftet med granskningen är att undersöka hur Migrationsverket har genomfört sitt uppdrag att ordna asylboenden under 2012–2015, vilket även inbegriper den ansträngda flyktingsituationen hösten 2015.³³

Uppdrag till Statskontoret att utvärdera genomförandet och effekter av åtgärderna i strategin för unga som varken arbetar eller studerar

Statskontoret har av regeringen fått i uppdrag att utifrån ungdomspolitiken utvärdera genomförandet av åtgärderna i strategin *Vägar framåt – strategi för unga som varken arbetar eller studerar* (U2015/05478/UF), redovisa vilka effekter åtgärderna fått samt analysera om ytterligare insatser inom ramen för ungdomspolitiken behövs för unga som varken arbetar eller studerar och i så fall lämna förslag på sådana. Det ingår också att analysera vilka effekter åtgärderna fått nationellt och i olika delar av landet för målgruppen som helhet och för olika kategorier av unga inom gruppen, t.ex. unga nyanlända.³⁴

Beredskapsjobb inom statliga myndigheter

Satsningen riktas till personer som är nyanlända eller personer som varit arbetslösa i mer än tre år och som är inskrivna hos Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen får i uppdrag att underlätta implementeringen av beredskapsjobben.³⁵

EUs kompetensagenda

Kompetensagendan för Europa är EU:s samlade initiativ för att höja den lägsta utbildningsnivån hos den arbetsföra befolkningen inom medlemsländerna. Ministerrådet för utbildning, kultur och idrott, har antagit resolutionen om den så kallade kompetensgarantin. Kompetensagendan innehåller tio förslag vilka bland annat handlar om validering av kompetens, digitalisering, en kompetensgaranti och tidig kompetensidentifiering hos asylsökande och migranter. Ett antal av initiativen har redan satts igång, resterande påbörjas under 2017. Avsikten med kompetensagendan är bland annat att de som inte uppnått gymnasieutbildningsnivå ska få möjlighet att höja kompetensen och därmed öka

³²

<http://www.skatteverket.se/omoss/press/pressmeddelanden/riks/2016/2016/skatteverketforeslarattallaasylsokandefarsamordningsnummer.5.361dc8c15312eff6fd11720.html?q=samordningsnummer>

³³ <http://www.regeringen.se/4af295/contentassets/649fdc5dd1c444d386d28c835363ac5b/riksrevisionens-rapport-om-asylboenden--migrationsverkets-arbete-med-att-ordna-boenden-till-asylsokande-skr.-20161763>

³⁴ <http://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2016/12/uppdrag-att-utvardera-genomforandet-och-effekter-av-atgarderna-i-strategin-for-unga-som-varken-arbetar-eller-studerar/>

³⁵ <http://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2016/11/uppdrag-avseende-moderna-beredskapsjobb-i-staten/>

anställningsbarheten. Enligt regeringen är kompetensgarantin helt i linje med svensk politik vad gäller satsningar på kompetens och utbildning.^{36 37}

Uppdrag att effektivisera handläggningen av asylmål

Migrationsöverdomstolen, migrationsdomstolarna, Domstolsverket och Migrationsverket har fått i uppdrag att inom sina respektive ansvarsområden genomföra en processkartläggning, identifiera och analysera faktorer som påverkar handläggningstiderna och därmed kostnaderna i mottagandet samt lämna förslag på åtgärder som behöver vidtas. Myndigheterna ska redovisa uppdragen senast den 3 april 2017.³⁸

Förlängda ID-kontroller och gränskontroller

Den 2 november beslutade regeringen att förlänga ID-kontrollerna med tre månader för passagerare med buss, tåg eller passagerarfartyg mellan Sverige och Danmark. Beslutet började gälla den 4 november och upphör den 4 februari 2017.³⁹

Den inre gränskontrollen har förlängts mellan den 12 november 2016 till och med den 11 februari 2017.⁴⁰ Denna gränskontroll sker gentemot andra EU-länder.

Åtgärder i syfte att underlätta kommunernas mottagande av nyanlända enligt bosättningslagen

Den s.k. bosättningslagen trädde i kraft den 1 mars 2016. Syftet med lagen är att få till stånd en jämnare fördelning av mottagande av nyanlända mellan landets kommuner och att kommuner som har goda förutsättningar för etablering ska ta emot nyanlända i större utsträckning än tidigare. Den 30 november meddelade regeringen vilka åtgärder som vidtas i syfte att underlätta kommunernas mottagande.⁴¹ Det handlar sammanfattningsvis om följande åtgärder:

- Tiden från anvisningsbeslut till mottagande i kommunen förlängs för anvisningsbeslut fattade 2016, från som längst två månader till som längst fyra månader.
- Länstalen för 2017 sänks mot bakgrund av Migrationsverkets nya lägre prognos för mottagningsbehovet 2017.
- Handläggningstider i plan- och byggärenden måste kortas.
- Migrationsverket ska informera kommunerna om den pågående avvecklingen av tillfälliga boenden och var de finns.

Den 1 januari 2017 tar Migrationsverket över ansvaret för anvisningsprocessen enligt bosättningslagen.⁴²

Medicinska åldersbedömningar, Rättsmedicinalverket

Rättsmedicinalverket (RMV) har haft ett regeringsuppdrag att genomföra medicinska åldersbedömningar inom ramen för ansökningar om uppehållstillstånd. Den 15 november återrapporterade RMV detta uppdrag. I asylärenden är frågan om huruvida en person är över eller under 18 år avgörande för om personen är att betrakta som ett barn eller inte. RMV framhåller att det inte finns någon metod för medicinsk åldersbedömning som kan bestämma en individs exakta ålder.

³⁶ <http://www.regeringen.se/artiklar/2016/11/eu-mote-om-utbildning-ungdom-och-kultur/>

³⁷ <http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/eys/2016/11/21-22/>

³⁸ <http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2016/11/regeringsuppdrag-att-effektivisera-handlaggningen-av-asylmal/>

³⁹ <http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2016/11/id-kontroller-forlans-i-tre-manader/>

⁴⁰ <http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2016/11/regeringen-beslutar-att-ytterligare-forlanga-granskottroll-vid-inre-grans/>

⁴¹ <http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2016/11/regeringen-presenterar-ytterligare-atgarder-for-att-underlatta-kommunernas-mottagande-av-nyanlanda/>

⁴² <http://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-for-kommuner/2016-10-17-Vid-arsskiftet-tar-Migrationsverket-over-bosattningssupdraget.html>

RMV:s medicinska åldersbedömningar för att avgöra om en person är under eller över 18 år bygger på en sammantagen bedömning av två olika undersökningar.⁴³

Unga möter unga, MUCF

På Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors (MUCF) hemsida kan man ta del av åtta olika organisationers arbete med att skapa mötesplatser mellan unga nyanlända och unga som är uppvuxna i Sverige. Fokus ligger på meningsfulla fritidsaktiviteter och språkträning på samma gång.⁴⁴

Nordiska ministerrådet angående integration

Inom Nordiska ministerrådet pågår ett gemensamt arbete kring bland annat integration, flyktingbarn och ensamkommande barn. Bland annat finns stärkta rättigheter för ensamkommande minderåriga asylsökande på agendan.⁴⁵

Statistik 2015 samt januari-november 2016⁴⁶

Ensamkommande barn

Sverige

- Under perioden januari - november i år har 2 096 ensamkommande barn sökt asyl i Sverige. Av dessa var 413 flickor vilket motsvarar ca 20 %.
- Den 1 december var 25 249 asylsökande ensamkommande barn inskrivna hos Migrationsverket. Ca 75 % av dessa barn kommer från Afghanistan (medborgarskap).

GR

- Under år 2015 anvisades 2 961 ensamkommande barn till kommunerna inom GR. Eftersom anvisningskommun kan placera ensamkommande barn i boende i annan kommun kan det faktiska antalet som bor/stadigvarande vistas i kommunerna inom GR vara ett annat.
- Till och med vecka 48 i år har 253 ensamkommande barn anvisats till kommunerna inom GR vilket är en ökning med 17 barn sedan vecka 42.

Asylsökande barn och vuxna

- Under perioden januari – november 2016 ansökte totalt 10 162 barn asyl i Sverige, inklusive ensamkommande barn. Av dessa var alltså 2 096 barn ensamkommande.
- Under samma period ansökte totalt 26 929 personer (vuxna och barn) om asyl i Sverige. De största länderna räknat i antal asylsökande är fortsatt Syrien, Afghanistan och Irak.

Rapporter och material

PISA 2015 angående skillnader i resultat utifrån migrationsbakgrund

I Skolverkets resultatrapport gällande PISA 2015 redovisas bland annat skillnader i resultatet utifrån migrationsbakgrund. I rapporten beskrivs bland annat följande.⁴⁷

⁴³ <http://www.rmv.se/fileadmin/RMVFiles/pdf/RMV-aterrapportering2016-11-15.pdf>

⁴⁴ http://www.mucf.se/unga-moter-unga?utm_source=idrelay&utm_medium=email&utm_content=Unga%2Bm%C3%B6ter%2Bunga&utm_campaign=MUCF-nyhetsbrev-2016-12

⁴⁵ <http://www.norden.org/sv/tema/nordisk-samarbejde-om-integration/nyheter>

⁴⁶ <http://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik/Aktuell-statistik.html>

Skillnaden i resultat mellan elever utifrån migrationsbakgrund är större i Sverige än i OECD

I både Sverige och i OECD presterar elever med utländsk bakgrund på en lägre genomsnittlig nivå jämfört med elever med inhemsk bakgrund. I Sverige är dessa skillnader i resultat större än i OECD. Elever födda i landet med utländsk bakgrund har högre resultat än elever som är födda utomlands med utländsk bakgrund. Spridningen i resultat är som störst bland elever som är födda utomlands med utländsk bakgrund. Således finns det utlandsfödda elever med utländsk bakgrund som presterar högre resultat än många elever med inhemsk bakgrund.

Drygt 10 % av eleverna med inhemsk bakgrund uppnår de högsta prestationsnivåerna 5 och över i naturvetenskap. Motsvarande andel för elever med utländsk bakgrund födda i Sverige är 3 % och för elever med utländsk bakgrund födda utomlands är andelen drygt 2 %. I andra änden av skalan når 17 % av elever med inhemsk bakgrund inte upp till nivå 2. Motsvarande andel för elever med utländsk bakgrund födda i Sverige är nästan dubbelt så stor, 33 %, och för elever med utländsk bakgrund födda utomlands når hälften av eleverna, 50 %, inte upp till nivå 2. OECD-genomsnittet för motsvarande elevgrupper under nivå 2 är 19, 30 respektive 39 %.

Elever med utländsk bakgrund har ofta en mindre fördelaktig socioekonomisk bakgrund

Då hänsyn tas till elevens socioekonomiska bakgrund minskar skillnaderna i resultat mellan elever med inhemsk respektive utländsk bakgrund, men de försvinner inte. Ungefär en tredjedel av resultatskillnaderna i naturvetenskap förklaras med skillnader i socioekonomisk bakgrund. Mönstret är i stort sett likadant i de flesta länder och också när det gäller resultat i läsförståelse och matematik.

Elever med utländsk bakgrund har inte påverkat resultatutvecklingen i Sverige mellan 2012 och 2015

Mellan PISA 2012 och 2015 har andelen elever i Sverige med utländsk bakgrund ökat med drygt 2 procentenheter. Den kraftiga invandring som skedde hösten 2015 fångas inte upp i PISA 2015 eftersom PISA-undersökningen genomfördes under våren 2015. Dessutom undantas elever som gått mindre än ett år i svensk skola från PISA-undersökningen. Den samlade effekten av elever med utländsk bakgrund på resultatutvecklingen i naturvetenskap är mindre än 1 poäng för perioden mellan 2012 och 2015.

TIMSS 2015 angående elever med olika migrationsbakgrund

Även TIMSS redovisar resultatet för de elever som deltagit utifrån migrationsbakgrund. I TIMSS-rapporten beskrivs resultaten bland annat enligt följande. Svenskfödda elever med minst en svenskfödd förälder presterar bättre än såväl svenskfödda elever med utlandsfödda föräldrar som utlandsfödda elever. Så såg det även ut 2011 och 2007. Det syns inga signifikanta förändringar i skillnaden mellan svenskfödda elever med minst en svenskfödd förälder och de andra grupperna sedan studien genomfördes 2011. Både gruppen utlandsfödda och gruppen svenskfödda med utlandsfödda föräldrar är dock små, vilket leder till att osäkerheten i deras genomsnittliga resultat är stora. Gruppen utlandsfödda är svår att följa över tid, då gruppens sammansättning förändras mellan studierna, vilket också speglas i deras genomsnittliga resultat. I rapporten åskådliggörs resultatet i ett antal tabeller.

Vidare lyfts indexet *hemresurser för lärande* in och när hänsyn tas till detta index försvinner också delar av resultatskillnaderna mellan grupperna med olika migrationsbakgrund. Ungefär hälften av skillnaden i matematik och runt en tredjedel av skillnaden i naturvetenskap kan förklaras av skillnader i graden av hemresurser mellan de olika grupperna, både i årskurs 4 och 8.⁴⁸

⁴⁷ http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2Fblob%2Fpdf3725.pdf%3Fk%3D3725 s. 30f

⁴⁸ http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2Fblob%2Fpdf3707.pdf%3Fk%3D3707 s. 59 f

Aktuella kvalitetsgranskningar från Skolinspektionen

Socioekonomisk resursfördelning inom förskolan

Skolinspektionen har genomfört en granskning gällande socioekonomisk resursfördelning inom förskolan.⁴⁹

Utbildning på språkintröduktion i gymnasieskolan⁵⁰

När det gäller denna granskning så meddelar Skolinspektionen följande: Samtliga skolbesök är avklarade och beslut med tillhörande rapport är expedierade. Därmed kan man nu ta del av dessa via SIRIS. Den övergripande granskningsrapporten beräknas vara klar under senare delen av februari månad 2017. I anslutning till detta genomförs ett webinarium vilket man kan anmäla sig att delta i. Vid det tillfället presenteras granskningsresultatet och deltagarna får möjlighet att ställa frågor till de som ansvarat för rapporten och arbetet med granskningen av språkintröduktionsprogrammet.

Information och rapporter från SKL

Öppna Jämförelser Grundskola – Tema Skolutveckling

I november publicerade SKL sin andra rapport för i år inom Öppna Jämförelser Grundskola, denna gång med temaområde skolutveckling. Mottagande och skolgång för nyanlända elever har tidigare varit temaområden för såväl Öppna Jämförelser Grundskola som Gymnasieskola. Även i denna senaste rapport berörs fler nyanlända elever utifrån att det är en påverkansfaktor på skolans elevsammansättning vilket det behöver tas hänsyn till i uppföljningen av elevernas resultat.⁵¹

Forskning

Avhandling angående tvåspråkighet och dyslexi

Avhandlingen handlar om hur läs- och skrivsvårigheter hos tvåspråkiga barn påverkar kognitiva förmågor och exekutiva funktioner som arbetsminne och långtidsminne.⁵²

Avhandling angående vägledande samtal för nyanlända elever

Avhandlingen handlar om hur vägledande samtal mellan studie- och yrkesvägledare och elever på språkintröduktionsprogram tar form.⁵³

Kunskapsöversikt angående migration

Dick Harrison, professor i historia vid Lunds universitet, redogör i kunskapsöversikten *Alla tiders migration* för de historiskt viktigaste immigrationsvågorna till Sverige, från forntiden fram till andra världskriget.⁵⁴

⁴⁹<https://www.skolinspektionen.se/globalassets/publikationssok/granskningsrapporter/kvalitetsgranskningar/2016/resursfordelning/socioekonomisk-resursfordelning-till-forskolan.pdf>

⁵⁰ <https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/sprakintroduktion1/>

⁵¹ <https://skl.se/tjanster/merfranskl/oppnajamforelser/grundskola.761.html>

⁵² <http://www.skolporten.se/forskning/intervju/tvasprakighet-och-dyslexi-en-utmaning-for-skolan/>

⁵³ <http://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:878363/FULLTEXT01.pdf>

⁵⁴ Delmi, Delegationen för migrationsstudier; <http://www.delmi.se/publikationer-seminarier#!/alla-tiders-migration-kunskapsoversikt-20161>